

ЧОМУ БОГ Є ГОСПОДОМ?

***Господи** і Владико життя мого, дух млявості, недбайливості, владолюбства й пустослів'я віджени від мене.*

Дух же доброчесності і смиренномудрія, терпіння й любови даруй мені, недостойному рабові Твоєму (недостойній рабі Твоїй).

Так, Господи царю, дай мені зріти мої прогрішення і не осуджувати брата мого, бо Ти благословен єси на віки віків. Амінь.

Молитва св. Єфрема Сирійського розпочинається дуже важливим словом; словом, яке в Святому Письмі, в Божому об'явленні, у літургійних молитвах, у нашому зверненні до Бога присутнє дуже часто, – це слово: «Господи». Що означає слово: «Господь»? Ми знаємо зі Святого Письма, що апостоли чи інші люди зверталися до Ісуса по-різному. Часто в Євангелії читаємо про те, люди зверталися до Ісуса Христа: «Учителю». Знаємо також, що святий апостол Петро звертався до Ісуса Христа: «Наставнику». Перечитуючи головним чином святі Євангелія, можна знайти ще інші титули, якими люди звертали до Вчителя з Назарету. Але найважливішим із усіх є слово «Господи». І тому, коли ми

промовляємо Символ віри, ми передовсім кажемо, що віримо в Бога Отця, а в другій частині – і в Господа Ісуса Христа, Господа. «Господи, помилуй», – дуже часто промовляємо в наших молитвах. Що ж означає це слово: «Господи»?

Слово «Господь» має особливе значення. Проілюструю, яким важливим є це слово, нагадуючи поучення святих Отців, які оповідають, що диявол прибирає вид ангела чи когось дуже доброго. Він це робить, щоб нас збентежити й відвернути від Бога. Отці Церкви, які не раз переживали такі моменти, коли диявол старався в якийсь спосіб їх обманути, вказують, як поведися, коли ми підозрюємо, що той, хто нам являється, хто вдає доброго, святого, що він не є правдивий ангел чи святий, а що це, радше, диявол. Отже, святі Отці кажуть, що, коли маємо сумнів, то треба запропонувати тому, хто являється як ангел чи святий, щоб він визнав Ісуса Христа як Господа. Диявол цього зробити не може, і коли ми його будемо заохочувати визнати, що Ісус Христос є Господь, він зникає. Він не може ствердити, що є Господь Ісус Христос. Чому? Бо «Господь» – це є ім'я, яке можна слушно присудити єдиному Богові. Це – Боже ім'я, і якби диявол мав визнати, що Ісус Христос є Бог, то існуванню сатани настає кінець. Натомість, ми пізнаємо в тому слові «Господь» Господа Бога, самого Бога. І коли ми це слово вживаємо, як кажемо в молитві святого Єфрема, – Господи Ісусе Христе – як визнаємо, що Ісус Христос є Господь, то, отже, ми стверджуємо, Ісус Христос є Бог. Господь. Саме слово, порівнюючи його в різних мовах,

має те саме значення, що українською «Пан». Але не як соціологічне поняття, а як поняття особи, від якої все залежить.

Коли ми промовляємо: «Господи», ми можемо це сказати тільки щодо Господа Бога. Не можемо цього слова вжити до будь-кого іншого. Може, в інших мовах, скажімо, в німецькій чи французькій, італійській, латинській, уживаємо слово, що так само означає «Пане»: «Sir», «Herr» чи «Dominus» тощо, але в нашій мові, в нашій слов'янській традиції це слово можна уживати лише до Господа Бога. Про нікого іншого й до нікого ми не можемо вжити це слово. Бо нема особи в значенні звичайної людини, хіба що воплощений Син Божий, який прийняв людську природу, але який водночас має і Божу природу. До Нього ми можемо застосувати цей титул – «Господи», від Нього все залежить.

Ми захоуємо віруючих людей, щоб вони у своєму житті на першому місці завжди й усюди ставили Господа, бо від Нього все залежить. Коли ми вживаємо цей титул «Господь» і визнаємо Господом воплощеного Сина Божого, то стараємося в нашому житті мати Його перед духовними очима, як Того, від кого все залежить. Так можна пізнати справжнього християнина: якщо він Господа ставить на першому місці, якщо Господь для нього є початок, дорога і кінець життя.

Ісус Христос є Господь Бог. Моє наставлення до Нього, мій стосунок до Нього не залежить від мене, а від Нього. Ми повинні ставитися до Нього з якнайбільшою повагою. Христос – Бог, це є Хтось, що всім

управляє. Але з історії ми знаємо, що Ісус Христос відкривається нам у дуже близький спосіб! Наведу два приклади. Перший дуже важливий, думаю, він багато про що нам скаже.

Отже, після воскресення два учні – Лука і Клеопа – йдуть до Емаусу (див. Лк. 24, 13-25) і говорять про те, що сталося в Єрусалимі: про розп'яття і про всі інші трагічні події, які ми згадуємо у Страсний тиждень. Учні про все це говорять поміж собою і до них приєднується Ісус Христос. Він іде разом із ними й починає їм пояснювати, що те все, над чим вони так боліють, що вони переживають, усе мало відбутися, це все передбачене. Але спочатку вони це так не сприймають. Розуміння приходить до учнів уже коли вони зайшли до оселі й запросили Ісуса: «Вже темно, пізно, лишися з нами, повечеряєш, відпочинеш та й завтра рушиш далі». Бо вони ще думають, що серед них – звичайний подорожній. Але, коли їхній гість під час вечері ламає хліб, учні усвідомлюють, що то Ісус Христос був із ними. Він прийшов до них!

Маємо іншу таку ситуацію. Знаємо, що є люди, яким Господь Бог дає особливу можливість Його пізнати, перебувати з Ним. Ось ще один приклад зі Святого Письма. В Другому листі до коринтян (див. 2 Кор. 12, 2-4) святий апостол Павло оповідає, що був момент, коли його взято до третього неба. Він побачив, почув те, що він не в стані як людина переказати. Отже, ініціатором цього є Господь Бог; не Павло дістався на небо, а Господь Бог дав йому цю ласку.

Маємо також містиків, до яких Господь Бог по-особливому наближується. Між ними є, може, одна з найбільш знаних святих – свята Тереза з Авілі². Побожна монахиня, яка спочатку опинилася в монастирі, не маючи стійкого переконання, але Господь Бог прийняв це і її духовно підніс. Але також, висловлюючись по-людськи, налагодив із нею такі дуже особливі, дружні стосунки. Оповідують дві історії, одна така: свята Тереза, як я сказав, до монастиря прийшла без особливого запалу. Але пізніше вона дуже серйозно взялася до монашого життя і провела його реформу. Отже, є така історія: якось їде свята Тереза возом; і от раптом коні рвонули, а то було по дощі, возом кинуло, і вона впала в рів. А в ньому стояла вода. От сестра вийшла з тої води мокра і каже: «Ісусе, Ісусе, якщо Ти так поводишся зі своїми приятелями, то не диво, що Ти їх так мало маєш!» Чому вона відважилася так сказати? Знаєте, якби я так сказав, то була би образа Бога. Але вона так сказала, тому що Господь Бог їй дав ту можливість, ту таку особливу близькість.

Друга ситуація також із життя святої Терези. Отже, вона провадила реформу, а паралельно також відбувалася часткова реформа чоловічого монашества, кармелітів. Мали відбутися вибори нового настоятеля. А жіночі монастирі були, якщо не безпосередньо залежні,

² Свята Тереза Авільська (1551–1582) – іспанська монахиня-кармелітка, реформаторка ордену, учитель Церкви. 1622 року причислена до лику святих. Найвідоміші праці святої Терези Авільської – «Внутрішній замок», «Книга про моє життя», «Шлях до-сконалості». – Прим. ред.

то все ж таки під впливом чоловічих. І свята Тереза мала свою думку щодо того, хто був би найкращим настоятелем, що міг би і для її монастирів бути більш прихильний, корисний. Вона звертається до Ісуса Христа і каже: «Господи Ісусе, там будуть вибори, я би дуже хотіла, щоби вибрали того і того отця». А Ісус Христос каже: «І я також». Відбулися вибори, але обрали когось іншого. І запальна Тереза каже: «Ісусе, та ж я Тебе просила, та й Ти казав, що когось іншого хочеш!» А Ісус Христос каже: «Так, я хотів когось іншого, але отці, що вибирали, обрали не його». Бачите, тут є такі дуже особливі моменти, коли від Ісуса Христа, Господа, все залежить, але Він до нас, до нашого бажання, так би сказати, сходить. Пам'ятаймо, що саме в Різдві, в народженні Ісуса Христа, Він – Бог, Господь сходить до людей, і стає таким, як людина.

Я дуже часто застановляюся над тим, як виглядало щоденне життя в Назареті? Був Йосиф, кажуть, він був столяр, мав майстерню, працював. Був Ісус Христос, який виростав, пізніше, напевно, допомагав Йосифові. Була Пресвята Богородиця... Люди фантазують, що Богородиця сиділа собі вдома, молилася вервицю, а ангели замітали, готували їжу тощо. Ні, я думаю, що так не було. Бо тоді сусіди це би побачили й вони відразу спостерегли б, що в цій родині щось не таке, як у них. А вони Марію, Йосифа й Ісуса бачили як таких же людей, що й вони самі. Одним словом, Ісус Христос прийшов до людей, і Він, я думаю, коли хоче, наближується до тої чи іншої особи, дає відчутти свою близькість. Це є Його дар. Тут

ми нічого зробити не можемо. Ми можемо тільки Його визнати як Господа. А така інтимність із Господом Богом – це завжди Його ініціатива.

Вседобрий Боже, що покликав мене до життя і до служіння Тобі, моєму Сотворителю, просвіти мій розум, щоб я не прихилив свою голову перед сильними й могутніми цього світу, пам'ятаючи, слова Ісуса Христа: «Господу, Богу твоєму, поклонися і Йому єдиному будеш служити» (Мт. 4, 10). Амінь.

ЧОМУ ГОСПОДЬ ПОКЛИКАВ МЕНЕ ДО БУТТЯ?

Господи і **Владико життя мого**, дух млявості, недбайливості, владолюбства й пустослів'я віджени від мене.

Дух же доброчесности і смиренномудрія, терпіння й любови даруй мені, недостойному рабові Твоєму (недостойній рабі Твоїй).

Так, Господи царю, дай мені зрїти мої прогрішення і не осуджувати брата мого, бо Ти благословен еси на віки віків. Амінь.

Я є я, я існую. Чому я існую? Бо Господь хоче, щоб я існував. Це – доказ Його любови щодо мене. Я існую, бо Він мене любить. Це є Божий дар, тому дуже слушно, коли чоловік і дружина як подружжя кажуть: «Бог благословив нас дитиною». Скажімо, подружжя може переживати близькість, але тільки, якщо Господь Бог по-благословить, то народжується дитина. Бо людина – це щось безконечне: я маю початок, я зачався в лоні моєї матері, але я не маю кінця. Я маю існувати навіки. Такими Господь Бог мене і всіх нас сотворив, і ми живемо, існуємо тільки тому, що Він нас любить. Ми є діло Божої любови. І тому моє життя цілковито залежить від